

ПЕДАГОГТАРҒА КЕҢЕС «ҚҰМ ОЙЫН ТЕРАПИЯСЫ»

**Құм терапиясы - бұл құм терапиясының теориялық негізі ретінде
Джунгтің белсенді қиялдау техникасының теориясына негізделген ART терапиясының бір түрі.**

**Дайындаған: педагог-психолог
Аманкелд А.Б**

Пайда болу тарихы.

Құм терапиясының тамыры балалардың символдық ойынында жатыр. Әдіс құру идеясы Герберт Уэллске тиесілі. Ұлдарын өсіре отырып, ол толқу мен ашу-ыза кезінде олардың сезімдерін білдіретін сөздер жетіспейтінін байқады. Олардың қолдары құмда ойнағанда тезірек сөйлеу құралын тапты. Фантаст олар үшін құммен ойнауға арналған кішкентай ойыншықтар жинағын - тілдегі жетіспейтін сөздердің сөздігін жинады. Осы ойындардың ізімен оның «Едендегі ойындар» атты кітабы жарық көрді.

Бұл идеяны педиатр және психолог Маргарет Левенфельд алды, ол кеңседе балаларға құммен ойнауға рұқсат берді.

Швейцариялық сарапшы Дора Калфтың пікірінше, «құмдағы суретті сана-сезімнің кейбір аспектілерінің үш өлшемді бейнесі ретінде түсінуге болады. Санасыз проблема құмсалғышта ойналады, мысалы, драма сияқты, жанжал ішкі әлемнен сыртқы әлемге өтіп, көрініп тұрады».

Жақында Ресейде құммен емдеу кең таралды. Құм терапиясының теориясы мен практикасы кез-келген

жастағы балалармен жұмыс жасауда өте тиімді екендігі дәлелденді.

Бірақ мектеп жасына дейінгі балалар үшін бұл ең табиғи және органикалық. Психолог Зинкевич-Евстигнееваның айтуы бойынша мектепке дейінгі балалар үшін өз тәжірибелері мен сезімдерін құмда қолдану - бұл ең емдік әрекет.

Құммен ойнау - баланың табиғи әрекетінің бір түрі. Сондықтан сіз құмды пайдалануыңыз керек, түзету, дамыту және жаттығу сабақтарын өткізіңіз. Құмнан суреттер салу, түрлі оқиғаларды ойлап табу, білім мен өмірлік тәжірибе бала үшін ең органикалық түрде беріледі, әлемнің заңдары белгілі. Құммен әрекеттесу баланың эмоционалды жағдайын тұрақтандырады, оның әл-ауқатын жақсартады.

Құмдағы дамытушылық әрекеттер балаларды

оқытудың стандартты әдістеріне қарағанда тиімді.

Құм терапиясының көмегімен визуалды-бейнелі ойлау, қабылдау, есте сақтау қабілеті дамып, сезімталдық, қолдың ұсақ моторикасы дамиды. Әр түрлі сюжеттерді құра отырып, бала өз өміріндегі әртүрлі қиындықтарды, мысалы, балалармен қарым-қатынастағы қиындықтарды, шешушілік, қорқыныш, агрессияны жоғалтады.

Құмдағы дамыт өнері әрекеттер балаларда қытудың стандарттарына сүйенеді.

Терапиям терапиясының көрнекі бейнелері - қабылдау, табиғи сақтау қабілі дамайп, сезімталдық, қолдың ұсақ дедеда моторикасы. Құра отырымен салыстырғанда әр түрлі, шар өз өміріндегі құндылықтарды, ойларды, балалар қарым-қатынастығын ыыйндықтарды, шешушілікті, қорынқытты.

Адамдармен қарым-қатынас жасау, достық қарым-қатынас орнату, қолдау, өзара әрекеттесу, ынтымақтастық және бірге өмір сүру қабілеті - бұл толықтай дамыған және өзін-өзі жүзеге асыратын жеке тұлғаның қажетті компоненттері, адамның сәтті психикалық денсаулығының кепілі.

Құммен сурет салу - сіздің сезімдеріңіз бен эмоцияларыңызды сөзсіз білдіру мүмкіндігі. Құммен сырлау сонымен қатар ұсақ моториканы дамытады, есте сақтау қабілетін, пластикалық қозғалыстарды және ми жұмысын жақсартады. Сенсорлық құмға өте жағымды, шынымен демалуға, демалуға мүмкіндік береді. Дәл осы күйде күйзеліс пен ішкі шиеленісті жеңілдетуге болады. Құммен жұмыс жасау арқылы бала теріс эмоциялардан арылады. Құмға саусақпен бояу сенсорлық сезімдердің дамуына ықпал етеді, босатады және үйлеседі, екі жарты шардың дамуына ықпал етеді. Құмның теріс эмоцияларға негіз болатын ерекше қабілеті бар, ол «құмнан өтіп», адамның жағдайын үйлестіреді.

Қарсы көрсеткіштер:

1. Мазасыздықтың жоғары деңгейі.

2. Тері аурулары және қолдардағы кесіктер.

3. Шаң мен ұсақ бөлшектерге аллергия.

4. Демікпе.

Балалармен жұмыс шарттары:

- **Баланың келісімі мен тілегі.**

- **Мұғалімнің арнайы дайындығы, оның сабақ өткізуге шығармашылық көзқарасы.**

Педагогикалық құмсалғыштағы жұмыс түрлері:

- **құм салу;**

- **құммен және құммен сурет салу;**

- **эксперимент;**

- **құмдағы сызбалар;**

Диагностика;

- **құмдағы суреттер жасау;**

- **құмды композициялар жасау.**

Құммен емдеу әдістері мен әдістері:

Құмға құйылған ойықтардың бойымен «қиыршық тастардың монограммалары», үлкен тастармен қиыршық тастар орналастырылған. Бір әріптен қысқа сөздерді жазуға болады.

Құм терапиясын ұйымдастыруға арналған нұсқаулық:

Ойындар тыныш жағдайда өткізілуі керек, таңдалған тапсырмалар балаға сәйкес болуы керек, ойындарға арналған нұсқаулардың мәтіні ертегі түрінде болуы керек. Әрекеттерге, идеяларға, нәтижелерге теріс баға берілмеуі керек, бұл қиял мен шығармашылықты ынталандырады.

Құм терапиясын қолдану оң нәтиже береді:

- ❖ - құрдастарымен және ересектермен балалар арасында эмоционалды байланыс орната біледі;

- ❖ - құмды ойын терапиясы жағымды эмоционалды саулықты қамтамасыз ету үшін үлкен мәнге ие, өйткені ол баланың сезімдері мен эмоцияларына әсер етеді және баланың жеке даму жолын құруға мүмкіндік береді;

- ❖ - балалардың сөйлеу, ойлау, таным процестері мен шығармашылық қабілеттерін дамытуға жағымды әсер етеді;

- ❖ - Оң эмоциялар тудырады (қуаныш, тосынсый). Теріс көріністерді (қорқыныш, аландаушылық) азайтады және жағымсыз эмоциялар көріністерін азайтады (ашу, ашу, реніш);

- ❖ - балалардың адамгершілік сезімдерін дамытады, оларды мейірімді етеді. Оларға эмоцияларды зиянсыз түрде айтуға үйретеді.

«Денсаулық денсаулықтың басқа барлық артықшылықтарымен салыстырғанда, шынымен сау қайыршы науқас патшадан гөрі бақытты».
Артур Шопенгауэр

Кәдімгі құм - бұл сиқырлы нәрсе.

«Құм» сөзі бала кезінен тірі естеліктерді бірден оята алмайтын адамды табу қиын.

Құм төсемінің көмегімен сіз және сіздің балаларыңыз кез-келген идеяңызды жүзеге асыра аласыз, сонымен қатар үнемі жаңа нәрсені үйреніп, қызықты саяхат жасай аласыз.

Ойын ойнаған кезде бала ләззат алады, және бұл оны жаңа ашылулар мен өнертабыстарға итермелейді. Осылайша бала өзін-өзі дамытады, жоспарлайды, сурет салады, қиялдағы іздермен қиялға баулиды.

Бала ойынға өзінің бүкіл болмысымен - эмоционалды, ақыл-ой, физикалық жағынан қосылады. Бұл жағдайда балаларда зейіннің шоғырлануы, қызығушылығы, қызығушылығы, демалуы үшін жағымды жағдайлар жасалады. Құм науасы кездейсоқ емес төртбұрышты жасалынған: ұқсас пішін біздің санамызға квадрат немесе шеңберден гөрі мүлде басқа әсер етеді. Егер квадрат немесе шеңбер тыныштық пен концентрацияны тудырса, онда төртбұрыш неғұрлым серпінді болады.

Балабақшада құм науасы әрқашан оған арналған жерде болуы керек.

Кейбір ұсыныстар:

- ✓ балалардың тұрған кезде жұмыс істегені жөн, сондықтан олардың қозғалыс еркіндігі көбірек болады.
- ✓ - науаны бөлменің бұрышына қоймаңыз.
- ✓ - құм төсемі үлкен және берік үстелге орнатылуы керек, оның биіктігі балаларға қолайлы жұмыс жағдайларын қамтамасыз етуі керек.
- ✓ - Барлық керек-жарақтарды кішкентай себеттерге баланың көз деңгейінде орналастыру керек.
- ✓ - құмды мезгіл-мезгіл тазалап отыру керек. Балаларға мұны өздігінен жасау пайдалы, ең кішкене електен құм сорып алу керек.- Құммен жұмыс жасамас бұрын балалар қолдарын жуу керек. Бұл гигиена нормалары.
- ✓ - сабақтан кейін науаны қақпақпен жабу ұсынылады.

Құм науасында ойнай отырып, балалар өздерінің шеберліктерін шыңдайды, тәжірибе жүргізуді ұнатады, ал бұлшықеттері босаңсады.

Әлеуметтік дағдыларды дамыту

Құм төсемі кішкентай топтарда да, серіктес те, жалғыз да балалардың қызықты және шығармашылық жұмыстарына перспективалар ашады.

Құм салынған науаның көмегімен балалар өздерінің шығармашылық қабілеттерін, қабылдау қабілеттерін белсенді түрде көрсетеді және басқаларға жұмыстағы қуаныштарын көрсетеді.

Қабылдауды дамыту

Құммен жүйелі жаттығулар тактильді қабылдауды ынталандырады: балалар құмды тексереді, жылу мен суық сезінеді.

Тактильді қабылдау дененің әртүрлі бөліктерінің тізбектелген қозғалысы процесінде дамиды.

Құм науасындағы жүйелі жаттығулар сергектік пен шоғырлануды арттыруға көмектеседі.

Агрессивтілік пен гиперреактивтілікті құмды науадағы ойындар көмегімен түзетуге болады, өйткені мұндай ойындар мен жаттығулар балаларға тыныштандырады.

Құм терапиясы мынандай жағдайларда қолданылады:

Құм терапиясы мынандай жағдайларда қолданылмайды:

